

Souhrnné výsledky konjunkturálního průzkumu v podnikové sféře

Český statistický úřad provedl v lednu 2009 celostátní konjunkturální průzkum názorů vedoucích pracovníků vybraných podniků z oblasti průmyslu, stavebnictví, obchodu a vybraných odvětví služeb. Tento průzkum byl zaměřen **jednak na hodnocení situace v hlavních oblastech podnikové ekonomiky v lednu a na krátkodobý výhled pro příští měsíce ve srovnání se situací, jak se jevila respondentům v období průzkumu.**

Průzkum se týkal 960 průmyslových podniků (tržby z průmyslové činnosti těchto podniků představují více než polovinu tržeb za průmyslové podniky celkem), ve stavebnictví 513 podniků, tento soubor pokrývá zhruba polovinu stavebních prací provedených podle dodavatelských smluv ve stavebnictví celkem, 354 podniků obchodu a 783 podniků vybraných odvětví služeb.

Odpovědi v dotaznících byly zpracovány váženě podle tržeb, (resp. objemu stavebních prací), otázky z oblasti pracovní problematiky váženě počtem zaměstnanců příslušné organizace¹⁾.

1. Konjunkturální průzkum v průmyslových podnicích

V **průmyslu** se v lednu oproti prosinci výrazně snížilo hodnocení současné celkové **ekonomické situace**. 26 % respondentů hodnotí svou ekonomickou situaci jako dobrou, 53 % jako uspokojivou a 21 % jako špatnou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla ekonomická situace uspokojivá u respondentů se 54,6 % tržeb. Jako špatnou označili svoji ekonomickou situaci respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu s 23,3 % tržeb. Jedná se zejména o některé podniky oděvního a textilního průmyslu, výroby dvoustopých motorových vozidel, přívěsů a návěsů a výroby nábytku a ostatního průmyslu. Dobrá ekonomická situace byla u respondentů s 22,1 % tržeb ze zpracovatelského průmyslu.

Hodnocení **celkové i zahraniční poptávky** se snížilo také. Úroveň **celkové poptávky** (knihy zakázek) považovali za uspokojivou respondenti s 55,4 % tržeb, respondenti s 0,9 % tržeb hodnotili úroveň celkové poptávky po své produkci jako vyšší a respondenti s 43,7 % tržeb jako nízkou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla úroveň celkové poptávky v období průzkumu hodnocena jako uspokojivá u respondentů s 51,6 % tržeb, jako nízká u respondentů se 47,4 % tržeb a vyšší poptávka byla u respondentů s 1 % tržeb.

Pro zahraniční odběratele dodává část svých výrobků zhruba 78 % z celkového počtu vybraných podniků. Z nich podniky se 48,6 % tržeb považovaly úroveň **zahraniční poptávky** za uspokojivou, podniky s 50,8 % tržeb za nízkou a jako vysokou označili poptávku zahraničních partnerů respondenti s 0,6 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu byla úroveň zahraniční poptávky považována za uspokojivou u respondentů se 44,3 % tržeb, u 55 % za nízkou a u 0,7 % za vysokou.

Výrobní činnost vzrostla u podniků se 6,2 % tržeb, poklesla u 54,8 % podniků a u podniků s 39 % tržeb byla výrobní činnost stabilizovaná. Ve zpracovatelském průmyslu se výrobní činnost zvýšila u respondentů se 4,3 % tržeb, snížení se týkalo podniků se 60 % a neměnnost podniků s 35,7 % tržeb.

Zásoby se podle mínění respondentů snížily. Stav **zásob hotových výrobků** považovali v období průzkumu respondenti se 80,5 % tržeb za normální v sezóně. Podniky s 13,8 % tržeb mají své zásoby vyšší a podniky se 5,7 % tržeb nízké. Stav **zásob surovin a materiálů** považují respondenti reprezentující 86,8 % tržeb za normální v sezóně.

Své **výrobní kapacity** využívali respondenti v průměru na 76,4 %. Podniky, jejichž tržby představují 20,7 % za celý soubor, využívaly své výrobní kapacity na 91 - 100 %, v rozsahu 81 - 90 % využívaly své výrobní kapacity podniky s 18,1 % tržeb. Využití výrobních kapacit ve zpracovatelském průmyslu se oproti říjnu 2008 výrazně snížilo a dosáhlo 76,1 %. Za hlavní **bariéry vyššího růstu výroby** považují respondenti reprezentující 63,9 % tržeb především nedostatečnou poptávku a respondenti s 14,4 % tržeb uvedli, že bariéry růstu produkce své firmy nemají.

1) Hodnocení je provedeno pomocí konjunkturálních sald, což je rozdíl mezi odpověďmi ve variantách zlepšení (růst) a zhoršení (pokles) vyjádřený v %

Konkurenční pozice na domácím trhu se u podniků s 89,1 % tržeb nezměnila, zlepšila se u podniků s 2,2 % tržeb a zhoršila se u 8,7 % podniků. U podniků, které vyvážejí do zahraničí, se u respondentů se 3,5 % tržeb zlepšila konkurenční pozice **na trzích Evropské unie**, pozice **na trzích v ostatních zemích** se zlepšila u respondentů s 3,6 % tržeb. Jako nezměněnou hodnotilo svoji pozici na trzích Evropské unie 86 % respondentů a v ostatních zemích respondenti s 86,1 % tržeb.

Očekávání celkové **ekonomické situace** jsou pro **příští tři měsíce** nižší než v prosinci, **pro příštích šest měsíců** jsou příznivější. Podle odpovědí v dotaznících by **celková ekonomická situace** měla v dalších třech měsících zůstat stabilizovaná u respondentů představujících 61% tržeb. Zlepšení očekávají podniky se 4 % a zhoršení respondenti s 35 % tržeb. V průmyslu zpracovatelském se ekonomická situace zlepšit u 4 % respondentů, u 37,8 % se zhorší a beze změny zůstane u podniků s 58,2 % tržeb.

Pro příštích šest měsíců respondenti s 18,7 % tržeb očekávají zlepšení **ekonomické situace**, zhoršení s 24,8 % a respondenti představující 56,5 % tržeb se změnami úrovně ekonomické situace svého podniku neuvažují. Ve zpracovatelském průmyslu se ekonomická situace stabilizuje u respondentů představujících 52,5 % tržeb, ke zlepšení by mělo dojít u podniků s 20,4 % tržeb a ke zhoršení u podniků, které zahrnují 27,1 % tržeb za respondenty ze zpracovatelského průmyslu.

Celková poptávka (podle knihy zakázek) by se v **příštích třech měsících** ve srovnání se situací v období průzkumu neměla měnit u respondentů s 55 % tržeb, s oživením poptávky počítají respondenti se 5,2 % a se snížením respondenti se 39,8 %. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkové poptávky respondenti se 5 % tržeb, snížení očekává 42,2 % respondentů a neměnnost 52,8 % respondentů.

Celkový export by se měl zvýšit u respondentů s 5,7 % tržeb, s neměnností exportu počítají podniky, jejichž tržby činí 48,3 % za celý soubor a snížení exportu očekává 46 % respondentů. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkového exportu respondenti představující 6,3 % tržeb, pokles respondenti s 50 % tržeb a respondenti s 43,7 % tržeb se změnami exportu nepočítají.

Celkový dovoz by se měl v příštích třech měsících zvýšit u respondentů se 3,5 % tržeb za soubor podniků, které dovoz realizují, u respondentů s 52,3 % tržeb v této oblasti ke změnám nedojde a snížení dovozu předpokládají podniky se 44,2 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu očekává 3,9 % respondentů zvýšení dovozu, 47,8 % snížení a 48,3 % respondentů neočekává změny.

Své **výrobní kapacity vzhledem k zakázkám** považují pro příští měsíce za dostatečné respondenti se 53,4 % tržeb. Více než dostatečné výrobní kapacity by měly být u 45,6 % a nedostatečné u podniků s 1 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu jsou výrobní kapacity dostatečné u respondentů s 50,4 % tržeb, více než dostatečné u 48,5 % a nedostatečné u 1,1 % respondentů.

Pro příští tři měsíce očekávají respondenti zpomalení **výrobní činnosti** a pokles **zaměstnanosti**. Zvýšení **výrobní činnosti** očekávají respondenti představující 6,2 % tržeb, se snížením počítá 47,9 % respondentů a respondenti se 45,9 % tržeb se změnami svých výrobních aktivit nepočítají. V oblasti zpracovatelského průmyslu očekávají růst výroby respondenti představující 6,8 % tržeb, neměnný vývoj 42,9 % respondentů a pokles výroby 50,3 % respondentů. Na otázku **zajištěnosti výrobních programů** z hlediska časové perspektivy odpovídali respondenti diferencovaně, a to zejména v souvislosti s odvětvovým zaměřením jejich výrobních aktivit.

S poklesem **zaměstnanosti** počítají respondenti v příštích třech měsících proti situaci v období průzkumu se 56,8 % počtu zaměstnanců. Respondenti s 38,2 % počtu zaměstnanců se změnami v této oblasti nepočítají a růst předpokládají podniky s 5 % zaměstnanců. Obdobné tendence očekávají pro příští tři měsíce také respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu.

Ve srovnání se situací v období průzkumu by se měl **růst cen** průmyslových výrobků týkat 7,1 % tržeb. Se snížením cen uvažují respondenti u 23,1 % tržeb a s neměnností u 69,8 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu by se měly ceny zvýšit u 6,5 % tržeb, snížit u 20,9 % tržeb a 72,6 % tržeb zpracovatelského průmyslu by se cenové změny neměly týkat.

Co se týká **finanční situace** mělo v období průzkumu závazky po lhůtě splatnosti 24,9 % z celkového počtu podniků, které odpověděly (tržby těchto podniků představují 14,4 % tržeb za všechny vybrané podniky).

Schopnost podniků platit své závazky ve lhůtě splatnosti se v dalších třech měsících nezmění u 80,4 % počtu respondentů, u 3 % se zlepší a u 16,6 % se zhorší.

Úroveň **úvěrů** se bude vyvíjet podle názorů podniků diferencovaně. Se změnami v objemu úvěrů nepočítá 46,2 % počtu podniků, zvýšení úvěrů očekává 10,3 % a snížení 16,6 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 26,9 % počtu podniků.

Saldo **indikátoru důvěry v průmyslu** konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení celkové poptávky, zásoby hotových výrobků s opačným znaménkem a očekávaný vývoj výrobní činnosti) se celkově meziměsíčně snížilo o 1,6 (v prosinci to bylo o 13 bodů); je o 44,3 bodů nižší než před rokem.

2. Konjunkturální průzkum ve stavebních podnicích

Ve **stavebnictví** se hodnocení **současné ekonomické situace** v lednu oproti minulému měsíci snížilo. V lednu hodnotilo 56 % respondentů svou **ekonomickou situaci** jako dobrou, 41,4 % jako uspokojivou a 2,6 % jako špatnou. **Stavební činnost** se zvýšila u podniků s 19,8 % objemu stavebních prací, k omezení stavební činnosti došlo u 23,7 % respondentů a u ostatních (s 56,5 % stavebních prací) ke změnám nedošlo.

Hodnocení současné celkové poptávky se však zlepšilo. Úroveň **celkové poptávky** po produkci svého podniku považovali v období průzkumu za uspokojivou respondenti s 82,9 % stavebních prací. V podnicích, jejichž objem výroby představuje 0,9 % stavebních prací, považovali jejich zástupci úroveň celkové poptávky za vyšší a se 16,2 % za nízkou.

Jako hlavní **bariéry růstu produkce** svého podniku označují respondenti nedostatečnou poptávku, respondenti představující 21 % stavebních prací bariéry růstu produkce nemají.

Očekávání vývoje **ekonomické situace** pro období **příštích tří i šesti měsíců** jsou nižší než v prosinci. **Celková ekonomická situace** by měla podle výsledků průzkumu zůstat v **příštích třech měsících** stabilizovaná u respondentů se 76,1 % objemu stavebních prací za všechny respondenty. Zlepšení své ekonomické situace předpokládají respondenti se 3,3 % stavebních prací a zhoršení s 20,6 %. **V příštích šesti měsících** by se měla ekonomická situace zlepšit u respondentů se 12,8 % výroby. Zhoršení své ekonomické situace signalizují pro příštích šest měsíců respondenti se 23,7 % výroby, ke změnám proti období průzkumu by nemělo dojít u 63,5 % respondentů.

Pro **příští tři měsíce** respondenti předpokládají zpomalení vývoje **stavební činnosti** a pokles **zaměstnanosti**. **Stavební činnost** by se měla zvýšit u respondentů představujících 5,9 % stavebních prací. Ke snížení stavební činnosti by mělo dojít v tomto období u respondentů se 32,5 % stavebních prací a stabilizovaný vývoj předpokládají podniky se 61,6 % výroby za celý soubor. Co se týká očekávaného vývoje **zaměstnanosti** se stabilizací v této oblasti počítají respondenti se 61,8 % zaměstnanců za celý soubor. Zvýšení počtu zaměstnanců proti situaci v období průzkumu předpokládá 5,8 % respondentů a snížení 32,4 % respondentů.

Stavebníci vypovídali také o **kapacitním zajištění svého výrobního programu na příští měsíce**. Z celkového počtu odpovídajících podniků uvedlo 81 %, že jejich výrobní kapacity budou v příštích měsících vzhledem k zakázkám, objednávkám a probíhajícím jednáním dostatečné. Objem stavebních prací těchto podniků představuje 69,6 % stavebních prací. Nedostatečné výrobní kapacity bude mít 5,2 % počtu respondentů s podílem objemu stavebních prací 1,4 % a více než dostatečné kapacity by měly být u 13,8 % počtu respondentů (objem jejich stavebních prací představuje 29 %).

V průměru by měla být dle odpovědí respondentů **stavební výroba zakázkově zajištěna** na zhruba 7,9 měsíců dopředu.

Růst **cen** předpokládají respondenti u 26,3 % své produkce, neměnnost u 65,4 % produkce a pokles prodejních cen očekávají respondenti u 8,3 % produkce

Závazky po lhůtě splatnosti mělo 29,5 % počtu respondentů (objem stavebních prací těchto podniků představuje 21,8 % objemu za všechny respondenty).

Objem **úvěrů** se v příštích třech měsících nezmění podle výsledků průzkumu u 51,6 % počtu podniků, zvýšení úvěrů předpokládá 8,6 % a snížení 11,2 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 28,6 % počtu podniků.

Saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze dvou ukazatelů (hodnocení celkové poptávky a očekávaný vývoj zaměstnanosti v příštích třech měsících), se celkově meziměsíčně snížilo o 1 bod a je o 14 bodů nižší než před rokem.

3. Konjunkturální průzkum v obchodě

V odvětví **obchodu** se v lednu ve srovnání s prosincem snížilo hodnocení současné ekonomické situace. Jako dobrou hodnotilo v lednu **ekonomickou situaci** svého podniku 33,4 % respondentů, 55,2 % jako odpovídající sezóně a 11,4 % jako špatnou. Zásoby se podle mínění respondentů v lednu nezměnily. Současný **stav zásob** hodnotilo 79,4 % respondentů jako odpovídající sezóně a vysoký stav zásob mělo 16,4 % respondentů.

Vyšší **požadavky na dodavatele** budou mít v příštích třech měsících respondenti se 6 % tržeb, stejné požadavky budou mít firmy se 76 % tržeb a s 18 % nižší. **Počet zaměstnanců** se v příštích třech měsících nezmění u 63,7 % respondentů, 11 % očekává růst a 25,3 % respondentů pokles. Stabilizované **ceny prodávaného zboží** předpokládají pro další tři měsíce respondenti se 76,3 % tržeb, 12,2 % předpokládá pokles a 11,5 % respondentů očekává růst.

Očekávání vývoje ekonomické situace pro období příštích **tří měsíců i šesti měsíců** jsou výrazně nižší než v prosinci. Z názoru respondentů na vývoj **ekonomické situace** podniku očekávaný v příštích šesti měsících vyplývá, že podniky se 17 % tržeb očekávají zlepšení své ekonomické situace, s 68,3 % žádné změny nepředpokládají a 14,7 % podniků očekává zhoršení.

Saldo indikátoru důvěry, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení ekonomické situace, stav zásob s opačným znaménkem a očekávaný vývoj ekonomické situace) se v lednu oproti prosinci snížilo o 4,7 bodu a je o 21 bodů nižší než v lednu 2008.

4. Konjunkturální průzkum ve vybraných odvětvích služeb

Ve **vybraných odvětvích služeb** se podle respondentů v lednu ve srovnání s prosincem mírně zvýšilo hodnocení současné **ekonomické situace**. Hodnocení **poptávky** i její očekávání pro příští tři měsíce se ale snížila. Ve vybraných odvětvích služeb hodnotilo svoji současnou **ekonomickou situaci** 50,2 % respondentů jako dobrou, 46,2 % respondentů ji hodnotilo jako odpovídající sezóně a 3,6 % jako špatnou.

Růst **poptávky** (knihy zakázek) po produkci podniku očekává 13,1 % respondentů, neměnný vývoj předpokládá 59 % respondentů a 27,9 % pokles. Neměnnost ve vývoji **cen** očekává 84,6 % respondentů, růst cen 11,4 % respondentů a 4 % pokles. Pokles počtu **zaměstnanců** očekává 28,4 % respondentů, neměnnost 67,3 % a růst počtu zaměstnanců 4,3 % respondentů. Očekávání **ekonomické situace** jsou pro příští **tři i šest měsíců** nižší než v prosinci.

Saldo indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb (je průměr tří sezónně očištěných ukazatelů - hodnocení ekonomické situace, hodnocení poptávky a očekávaná poptávka) se oproti minulému měsíci snížilo o 4,3 bodu a je o 27,6 bodu nižší než před rokem.